

Нащадок Гіппократа

До 70-річчя з дня народження академіка О.Ф. Возіанова

**Академік НАНУ, академік АМНУ
Олександр Федорович Возіанов**

Академік НАНУ, академік АМНУ Олександр Федорович Возіанов народився в невеликому українському містечку Мелітополі. Йому ще не минуло й року, коли органи НКВС забрали батька — Федора Михайловича Возіанова, зоотехніка, шановного фахівця і чудову людину, через те, що він, як і багато жителів Приазов'я, мав грецькі корені (отже, й сам Олександр Федорович далекий-далекий нащадок Гіппократа). Страшні жорна сталінських репресій змололи на порох і це життя, як і мільйони інших. Батька було реабілітовано в 50-ті роки «за відсутністю складу злочину», а двоє маленьких синів і їхня мати залишилися сиротами, що мали самотужки, без міцного батьків-

ського плеча, без доброго слова підтримки й поради торувати свій шлях у житті.

Олександр Федорович обрав професію лікаря. Закінчив із срібною медаллю школу, вступив до Київського медичного інституту, уподобав свою майбутню спеціалізацію уролога. Юнак став членом, а згодом старостою наукового студентського гуртка при кафедрі урології інституту, бував тут у позанавчальний час, брав участь у нічних чергуваннях. Потім обдарованому студентові дозволили асистувати на хірургічних операціях, навіть виконувати деякі з них під наглядом лікарів.

А невдовзі по закінченні інституту доля поставила молодого спеціаліста перед необхідністю самостійно розв'язувати складні й відповідальні завдання. Призваний у 1962 році до лав армії, він мусив служити військово-морським лікарем на Північному флоті.

У шпиталі Северодвінська, де проходила служба, О.Ф. Возіанов виявився єдиним урологом і єдиним хірургом. Не було такого фахівця і в міській лікарні. Тож довелося взяти на себе обслуговування чималої кількості пацієнтів. Він оперував широко і сміливо, з великим бажанням і натхненням, допомагаючи хворим не лише гарнізону, але й міста. Щодня виконуючи планові, а часто й ургентні операції, наодинці зі складними випадками, молодий лікар удосконалював свою професійну майстерність, набирився досвіду.

Повернувшись до Києва 1965 року, Олександр Федорович працював урологом у міській лікарні, потім — на кафедрі урології Київського медичного інституту, де пройшов шлях від асистента до завідувача. Тут він формувався як глибокий і оригінальний вчений, яскравий педагог, блискучий клініцист-хірург. Через 25 років він напише підручник «Урологія», який буде відзначено Державною премією України.

У 1970 і 1977 рр. він захистив кандидатську і докторську дисертації, а 1987 р. О.Ф. Возіанов став директором НДІ урології і нефрології Міністерства охорони здоров'я України.

За розробку нових унікальних інструментів та пристроїв для операцій з видалення коралоподібних каменів з нирок та нових модифікацій операцій на передміхуровій залозі, зокрема з використанням електроскальпеля, О.Ф. Возіанова було нагороджено Державною премією України в галузі науки і техніки.

Вперше в країні в його клініці було широко впроваджено радикальну операцію при злоякісних новоутворах передміхурової залози. Здібний хірург, щедро обдарована природою людина, за допомогою оригінальних модифікацій він удосконалює навіть дуже складні операції. Нині за методиками Олександра Федоровича оперують і в західних урологічних клініках.

Не випадково вже кілька років поспіль Європейська асоціація урологів проводить свої щорічні конференції саме в Україні, визнаючи, таким чином, досягнення Асоціації урологів нашої держави на чолі з О.Ф. Возіановим.

У 1980 році вперше в системі охорони здоров'я Києва Олександр Федорович створив міський урологічний центр. Його співпраця з районними відділеннями, впровадження диспансерного нагляду за хворими, об'єднання наукових і лікарських сил у боротьбі за здоров'я людини стали зразком для створення подібних центрів за іншими напрямками медицини.

Людина з широким колом наукових інтересів, О.Ф. Возіанов також вивчав наслідки Чорнобильської катастрофи. В 2001 році він описав нову нозологічну одиницю «Радіаційна склеротична проліферативна атипична нефропатія» й отримав свідоцтво на захист авторських прав.

Після набуття Україною незалежності відкрилися нові можливості в розвитку медичної галузі. Закономірно постало питання про необхідність створення Академії медичних наук. На початку 1993 р. академіки АН України Б. Патон, О. Возіанов, М. Амосов,

О. Лук'янова, В. Кундієв та інші зустрічалися з президентом України Л.Кравчуком для обговорення цього питання, і 24 лютого 1993 року було засновано Академію медичних наук України на чолі з її президентом-організатором О.Ф. Возіановим. Відтоді його двічі обирали на цю посаду, а авторитет академії в Україні й за кордоном постійно зростає.

Відчуття нового, широка освіченість у питаннях теорії і практики медицини дають змогу О.Ф. Возіанову завжди бути на передньому краї медичної науки. Результати своїх досліджень він опублікував у 700 наукових працях, зокрема, 47 монографіях, присвячених найважливішим проблемам урології, йому належать також 20 патентів на винаходи.

Держава відзначила досягнення вченого найвищими нагородами — званням Героя України з врученням ордена «Держава», Золотої зірки, орденом «За заслуги» III ступеня. Йому, двічі лауреатові Державної премії України, присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки. Національна Академія наук відзначила здобутки О.Ф. Возіанова преміями ім. В.І. Вернадського та О.О. Богомольця.

Великий внесок цієї непересічної людини в розвиток світової науки високо оцінено й за кордоном. Міжнародний біографічний центр і Американський біографічний інститут визнали О.Ф. Возіанова одним з найбільш впливових і видатних учених світу, а в 1996 р. — людиною року. Його нагороджено Американським орденом відзнаки, Американською золотою медаллю. Він є командором ордена «За заслуги» Італійської республіки, відзначений орденом Петра Великого I ступеня і орденом М.І. Пирогова (із стрічкою) та медалями: срібною — ім. акад. П.Капіци та ім. акад. І. Павлова — Російської Федерації.

Олександр Федорович удостоєний Золотої Зірки Альберта Швейцера «За заслуги перед медициною». Адже саме вона — його покликання, зміст життя. З нею пов'язали себе і його найближчі люди — дружина Жанна Іванівна, відомий у нашій країні та науковому світі вчений, і син Сергій Олександрович, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент АМН України.

А сам Олександр Федорович, хірург, який оперує постійно і багато, й сьогодні суворо контролює себе, ощадливо витрачаючи відведений долею час. Він виконує складні операції, особливо наполегливо працюючи в галузі дитячої урології. Найскладніші реконструктивні операції часто підвладні лише його скальпелю.

О сьомій ранку він уже стоїть біля хірургічного стола, щоб допомогти, відвести біль, врятувати, повернути здоров'я. Скільки любові до людини, милосердя, яку залюбленість у свою справу треба мати, щоб так самовіддано все життя всього себе віддавати обраній справі і щоденно радіти прекрасному диву зцілення хворих! Колишній хлопчик, нащадок Гіппо-

крата, людина світлої і щедрої душі й надзвичайної працездатності, він гідно витримав усі іспити долі й фактично став першим серед українських урологів фахівцем європейського рівня.

І в день цього ювілею тисячі врятованих і вилікуваних Олександром Федоровичем готові приєднатися до нас у щирому вітанні шановного ювіляра із 70-літтям. Ми щиро зичимо йому міцного здоров'я, творчого натхнення, нових здобутків на ниві вітчизняної охорони здоров'я, бадьорості тіла і спокою душі. З роси і води Вам, вельмишановний ювіляре! Будьте здорові й щасливі ще многая лета!

*Колектив ДУ Інститут медичної радіології
ім. С.П. Григор'єва АМН України*